

ZIMÁNYI ÁRPÁD

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

A NAGY J. BÉLA HELYESÍRÁSI VERSENY 2015-ÖS FELADATAI ÉS MEGOLDÁSAI

Eger, 2015. november 21.

Tollbamondás

2015 forró ősze

2015 kétségtelenül legfontosabb eseménye térségünkben a menekültek tömeges megjelenése. Több százezres áradatuk Közép-Európa-szerte rendkívüli helyzetet teremtett. A közel-keleti országok és Észak-Afrika háború vagy aszály sújtotta területeiről jönnek a legtöbben. Akik megkockáztatják a veszélyes földközi-tengeri átkelést, Délnyugat-Olaszország partjaihoz érkeznek. Mások, a törökországi ENSZ-menekülttáborok volt lakói szárazföldi útvonalon próbálkoznak, Balkán-félszigeti államokon keresztül.

Az úgynevezett NATO-kerítés megépítése előtt a Keleti pályaudvar előtti téren és aluljáróban mintegy két-háromezer fős tömeg tartózkodott, ez pedig közegészségügyi szempontból aggályos volt – még a civil szervezetek munkatársainak áldozatos közreműködése ellenére is. A hírcsatornák élő adásban közvetítették, amikor – megunva, megelégedve a céltalan ott-tartózkodást, várakozást – megindultak végestelen-végig a Rákóczi úton, átmentek az Erzsébet hídon, majd az M1-es autópályán Ausztria felé vették az irányt. Biztonságuk érdekében a rendőrség időről időre le-leállította a forgalmat, és ez torlódást okozott a péntek délutáni csúcsforgalomban.

A határokon való minél gyorsabb átjuttatásukkal egész embercsempész-hálózat foglalkozik. A legsúlyosabb tragédia a magyar-osztrák határtól nem messze történt, és több-tucatnyi menekült halálával végződött. Az elfogott embercsempészek ügyét a területileg illetékes megyei bíróság tárgyalja 2016 elején.

Fölvetődött a kérdés, hogy miképpen lehet megoldani ezt a kontinensnyi problémát. A luxemburgi tanácskozáson jó néhány állam- és kormányfő felhívta a figyelmet az európai uniós jogszabályok hiányosságaira. Ugyancsak kérdéses, hogy lehet-e, szabad-e kerítést építeni. „Vajon mit hoz a jövő?” – gondolkodnak el sokan. Mind ez ideig nem született megnyugtató válasz. Egyes szakértők szerint a nemzetbiztonsági kockázat is nőttön-nő. A 21. (vagy: XXI.) század tehát nem várt történelmi fordulatot hozott, és Európa jövője egyelőre megjósolhatatlan.

A feladatlap

1. Rövid vagy hosszú?

Rövid vagy hosszú magánhangzóval, illetőleg mássalhangzóval írjuk a szavakat?

b.....jócska	(u – ú)	b.....jkál	(u – ú)
í.....é-porrá	(z – zz)	í.....ig-vérig	(z – zz)
d.....löngél	(ü – ú)	cs.....vas	(u – ú)
me.....ely	(sz – ssz)	ci.....cakk	(k – kk)
ro.....ó	(l – ll)	sz.....vesen	(i – í)
a.....rakció	(t – tt)	be.....fe.....tes	(n – nn)
ut.....lér	(o – ó)	virágf.....zér	(ü – ú)
ned.....	(ü – ú)	me.....egző	(ny – nny)

2. Egybe, külön vagy kötőjellel?

Alkosson szó szerkezeteket vagy összetételeket a megadott szavakból!

szak, dolgozat, védés	<i>szakdolgozatvédés</i>
ki, be, szaladgál
konferencia, szervező, bizottság
idegen, nyelvi, lektorátus
tizenötöd, rangú
szürke, téli, kabátos, fiú
össze, vissza, beszél
vörös, réz, huzal
közgazdász, szakértő
lélegzet, vissza, fojtva
látástól, vakulásig
sok, éves, átlag
közlekedés, meteorológiai, jelentés

3. Tanári képesítések neve

Jogszály határozza meg, hogy a felsőoktatási intézmények milyen tanári képesítéseket adhatnak ki a mesterképzésben. A különírt szavakból alkossa meg és írja le helyesen a tanári képesítések megnevezését!

játék, és, szabad, idő, szervező, tanár	játék- és szabadidő-szervező tanár
hon, és, népismeret, tanár
angol, nyelv, és, kultúra, tanára
vizuális, és, környezetkultúra, tanár
testnevelő, tanár
magyar, mint, idegen, nyelv, tanára
dráma, pedagógia, tanár
műszaki, rajz, tanár

4. Nyelvtani és irodalmi fogalmak

Melyik a szabályos írásmód? Karikázza be a helyes változatot!

magánhangzó harmónia	magánhangzó-harmónia
novelláskötet	novellás kötet
terminus technicus	terminus technikus
múlt idő jel	múltidő-jel
mutató névmás	mutatónévmás
módosítószó	módosító szó
szinonima	szinoníma
barokk-kori költészet	barokk kori költészet
szinkron jelenségek	szinkrón jelenségek

B feladatlap

1. Kötőjellel, nagykötőjellel vagy kötőjel nélkül

Írja le példáinkat a szükséges kötőjelekkel kiegészítve!

Osztrák Magyar Monarchia	Osztrák–Magyar Monarchia
Habsburg ház
Geiger Müller számlálócső
Árpád kori leletek
Duna menti település
Forma 1 verseny
Urál hegység
kutya macska barátság
1914 1918 között
magyar angol szakos
júliustól szeptemberig
József Attila díj
Bajcsy Zsilinszky Endre
Noszty fiú

2. Tulajdonnévből melléknévi alakulat

Írja le a tulajdonnévből – *-i*, *-s* vagy *-beli* képzővel – alkotott melléknévi alakulatot!

Nemzeti Színház
Kis Rabló étterem
Magyar Idők (napilap)
Helsinki
Kincskereső kisködmön (Móra F.)
Kent grófság
Goethe
Petőfi híd
Kazinczy Ferenc Alapítvány

A feladatlap – Megoldási kulcs

1. Rövid vagy hosszú?

Rövid vagy hosszú magánhangzóval, illetőleg mássalhangzóval írjuk a szavakat?

bújócska	bujkál
ízzé-porrá	ízíg-véríg
dülöngél	csuvas
messzely	cikcakk
roló	szívesen
attrakció	bennfentes
utolér	virágfüzér
nedű	menyegző

2. Egybe, külön vagy kötőjellel?

Alkosson szó szerkezeteket vagy összetételeket a megadott szavakból!

szak, dolgozat, védés	szakdolgozatvédés
ki, be, szaladgál	<i>ki-be szaladgál</i>
konferencia, szervező, bizottság	<i>konferenciaszervező bizottság</i>
idegen, nyelvi, lektorátus	<i>idegen nyelvi lektorátus</i>
tizenötöd, rangú	<i>tizenötödrangú</i>
szürke, téli, kabátos, fiú	<i>szürke télikabátos fiú</i>
össze, vissza, beszél	<i>összevissza beszél</i>
vörös, réz, huzal	<i>vörösréz huzal</i>
közgazdász, szakértő	<i>közgazdász szakértő</i>
lélegzet, vissza, fojtva	<i>lélegzet-visszafojtva</i>
látástól, vakulásig	<i>látástól vakulásig</i>
sok, éves, átlag	<i>sokéves átlag</i>
közlekedés, meteorológiai, jelentés	<i>közlekedésmeteorológiai jelentés</i>

3. Tanári képesítések neve

Jogszabály határozza meg, hogy a felsőoktatási intézmények milyen tanári képesítéseket adhatnak ki a mesterképzésben. A különírt szavakból alkossa meg és írja le helyesen a tanári képesítések megnevezését!

játék, és, szabad, idő, szervező, tanár	játék- és szabadidő-szervező tanár
hon, és, népismeret, tanár	hon- és népismerettanár
angol, nyelv, és, kultúra, tanára	angol nyelv és kultúra tanára
vizuális, és, környezetkultúra, tanár	vizuális- és környezetkultúra-tanár
testnevelő, tanár	testnevelő tanár
magyar, mint, idegen, nyelv, tanára	magyar mint idegen nyelv tanára
dráma, pedagógia, tanár	drámapedagógia-tanár
műszaki, rajz, tanár	műszakirajz-tanár

4. Nyelvtani és irodalmi fogalmak

Melyik a szabályos írásmód? Karikázza be a helyes változatot!

magánhangzó harmónia	magánhangzó-harmónia
novelláskötet	novellás kötet
terminus technicus	terminus technikus
múlt idő jel	múltidő-jel
mutató névmás	mutatónévmás
módosítószó	módosító szó
szinonima	szinoníma
barokk-kori költészet	barokk kori költészet
szinkron jelenségek	szinkrón jelenségek

B feladatlap – Megoldási kulcs

1. Kötéjjellel, nagykötőjellel vagy kötőjel nélkül

Írja le példáinkat a szükséges kötőjelekkel kiegészítve!

Osztrák Magyar Monarchia	Osztrák–Magyar Monarchia
Habsburg ház	<i>Habsburg-ház</i>
Geiger Müller számlálócső	<i>Geiger–Müller-számlálócső</i>
Árpád kori leletek	<i>Árpád-kori leletek</i>
Duna menti település	<i>Duna menti település</i>
Forma 1 verseny	<i>Forma–1 verseny (Forma–1-es verseny)</i>
Urál hegység	<i>Urál hegység</i>
kutya macska barátság	<i>kutya-macska barátság</i>
1914 1918 között	<i>1914–1918 között</i>
magyar angol szakos	<i>magyar–angol szakos</i>
júliustól szeptemberig	<i>júliustól szeptemberig</i>
József Attila díj	<i>József Attila-díj</i>
Bajcsy Zsilinszky Endre	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre</i>
Nosztty fiú	<i>Nosztty fiú</i>

2. Tulajdonnévből melléknévi alakulat

Írja le a tulajdonnévből – **-i, -s vagy -beli** képzővel – alkotott melléknévi alakulatot!

Nemzeti Színház	<i>nemzeti színházi / színházbeli</i>
Kis Rabló étterem	<i>Kis Rabló éttermi / étterembeli</i>
Magyar Idők (napilap)	<i>Magyar Idők-beli</i>
Helsinki	<i>helsinki</i>
Kincskereső kisködmön (Móra F.)	<i>Kincskereső kisködmön-beli</i>
Kent grófság	<i>Kent grófsági / grófságbeli</i>
Goethe	<i>goethei (esetleg: goethés, pl. stílus)</i>
Petőfi híd	<i>Petőfi hídi</i>
Kazinczy Ferenc Alapítvány	<i>Kazinczy Ferenc alapítványi</i>

Coventry	<i>coventryi</i>
Karlovy Vary	<i>Karlovy Vary-i</i>

3. Elválasztás

Válassza el minden lehetséges helyen a következő szavakat!

általános	ál-ta-lá-nos
szemüvegesek	<i>szem-ü-ve-ge-sek</i>
Pálffy	<i>Pál-ffy</i>
karosszéria	<i>ka-rosz-szé-ri-a</i> (vagy: <i>ka-rosz-szé-ria</i>)
Belgrád	<i>Belg-rád</i>
infláció	<i>inf-lá-ci-ó</i> (vagy: <i>inf-lá-ció</i>)
esernyőitek	<i>es-er-nyő-i-tek</i>
demonstrátor	<i>de-monst-rá-tor</i>
legutolsó	<i>leg-u-tol-só</i>
absztrakt	<i>abszt-rakt</i>
Maupassant	<i>Mau-pas-sant</i>
gazdasszonnyal	<i>gazd-asz-szony-nyal</i>
legeslegjobb	<i>le-ges-leg-jobb</i>
Bordeaux	<i>Bor-deaux</i>

4. Kakuktkojás

Mіндеgyik csoportban egy hibás alak található. Húzza át, majd írja le helyesen a kipun-
tozott részre!

hagyja	Tallinn-nál	metaforikus	Buenos Aires-i
higye	a Batthyányak	allegro	Mikszáth Kálmán-os
nőjön	Oslóban	diktatórikus	voltaire-izmus
lőtök	Merkel-lel	allegórikus	tel-avivi
ródd meg	Madáchcsal	narkózis	hawai
higye	Merkellel	allegorikus	hawaii